

**ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
РЕКТОРА ХАРКІВСЬКОГО
ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ІНСТИТУТУ
(1971-1980 рр.),
ДОКТОРА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ НАУК,
ПРОФЕСОРА САЛА ДМИТРА ПАВЛОВИЧА**

СЛОВО ПРО ВЧИТЕЛЯ

В.І.Чуєшов, Л.С.Стрельников
Національний фармацевтичний університет

26 листопада 2013 року виповнюється 90 років із дня народження видатного фармацевта України та країн СНД, талановитого науковця, засновника напрямку створення лікарських препаратів на основі високодисперсних мінералів, вмілого організатора, ректора Харківського фармацевтичного інституту (1971-1980 рр.), Вчителя для багатьох поколінь працівників фармацевтичної галузі Дмитра Павловича Сала.

У 1951 р. Дмитро Павлович, закінчивши навчання в інституті, розпочав свій науковий шлях, ставши аспірантом кафедри фізичної та колоїдної хімії. У 1954 р. він захистив кандидатську дисертацію на тему: «Рефрактометрический анализ двух- и трехкомпонентных систем» та почав працювати асистентом на кафедрі технології лікарських форм і галенових препаратів (курс аптечної технології ліків), а у 1963 р. був призначений доцентом кафедри. У той же час він продовжував свою наукову діяльність, пов'язану з вирішенням проблеми розробки різноманітних лікарських форм на основі бентонітів для лікування виразково-некротичних уражень шкіри, променевих дерматитів, травмо-токсико-хімічних уражень органів зору, а також застосування методів фізико-хімічної механіки при визначенні споживчих властивостей готових лікарських засобів. У 1968 р. Д.П.Сало став першим доктором фармацевтичних наук у ХФІ, захистивши докторську дисертацію на тему: «Применение глинистых материалов для приготовления лекарств» та започаткувавши новий оригінальний науковий напрямок зі створення лікарських препаратів на основі високодисперсних мінералів вітчизняного походження. Другим важливим напрямком його наукової діяльності було впровадження біофармацевтичних досліджень при розробці складу і технології нових лікарських препаратів. Залучення багатьох молодих аспірантів, пошукачів та дослідників не тільки з України, а й з інших республік СРСР (на сьогодні країн СНД) сприяло поширенню та становленню біофармацевтичного напрямку у світовій фармації. Створення відділення «Біофармація» в АМН СРСР, яке ініціювали Дмитро Павлович Сало разом із чл.-кор. АМН СРСР, професором Тенцовою А.І., визначило у фармації теоретичні основи технології ліків як науки зі створення ефективних вітчизняних лікарських препаратів.

Науковий спадок Д.П.Сала відображено у 5 монографіях, 5 авторських свідоцтвах та 150 друкованих роботах, серед яких найбільш відомими є: «Высокодисперсные минералы в фармации и медицине» (1969 р.), «Защитные свойства кожи» (1975 р.), «Гидрофильно-

липофильный баланс» (1977 р.), «Лечебные свойства прополиса» (1977 р.), «Влияние фармацевтических факторов на биологическую доступность лекарств» (1978 р.).

Велику увагу професор Д.П.Сало приділяв підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації. Під його керівництвом було захищено 18 кандидатських та 4 докторських дисертації, було підготовлено цілу плеяду видатних учених у галузі технології ліків, таких як проф. Перцев І.М., проф. Чуєшов В.І., проф. Алюшин М.Т., проф. Тихонов О.І., проф. Дмитрієвський Д.І., проф. Дільбарханов Р.Д., проф. Стрельников Л.С., проф. Цагарейшвілі Г.В., доц. Лехан О.С., доц. Авдонін О.Д., доц. Глонь З.І. та багато інших провідних діячів фармацевтичної галузі. Крім того, Д.П.Сало розробив 3 лікарських препарати, один з яких – очні краплі «Пропомікс» дозволено до медичного застосування та промислового виробництва. Наукові досягнення Д.П.Сала були відмічені премією СРСР, атестатом 1 ступеня, дипломом 1 ступеня та медаллю ВДНГ СРСР.

У 1971 р. професор Дмитро Павлович Сало був призначений ректором ХФІ і обіймав цю посаду до останнього дня свого життя (1980 р.). Одночасно з 1971 р. по 1980 р. він продовжував очолювати кафедру аптечної технології ліків ХФІ. Під час перебування на керівній посаді Д.П.Сало прикладав титанічні зусилля для росту іміджу ХФІ та посилення авторитету фармації в структурі медичної і фармацевтичної освіти в СРСР. Він започаткував послідовну та цілеспрямовану підготовку докторів і кандидатів наук, і вже за кілька років ХФІ став у цьому аспекті одним з перших серед фармацевтичних навчальних закладів на той час.

Під керівництвом Дмитра Павловича вчені інституту продовжували сумлінно працювати над різноманітними фундаментальними та прикладними науковими проблемами. Вчені кафедри органічної хімії вивчали біологічно активні речовини в ряду оксамінових кислот та працювали над створенням теоретичних основ для цілеспрямованого їх синтезу. Кафедра аналітичної хімії проводила полярографічні дослідження органічних сполук та розробляла методики аналізу і синтезу біологічно активних речовин. Кафедри мікробіології та біохімії виконували сумісні роботи з дослідження біохімічних процесів бактеріальної клітини та впливу на них антибіотичних речовин синтетичного та природного походження. Під керівництвом Дмитра Павловича, який завжди повторював, що «у ВУЗі вчать не лише педагоги, але й стіни закладу», інститут став провідним науковим навчальним закладом України з підготовки кадрів не лише для республік СРСР, але й для країн Азії, Африки, Європи та Латинської Америки. Цю високу планку сучасні послідовники Д.П.Сала намагаються підтримувати на достойному рівні й сьогодні.

Дмитро Павлович за час своєї плідної праці зміцнив позиції фармації та фармацевтів у суспільстві та системі охорони здоров'я, залишивши після себе багато учнів, послідовників та однодумців, які шанують традиції, засновані їх Вчителем. У фармацевтичній науці й досі відчувається вплив його непересічного таланту, тож ще не для одного покоління фармацевтів Д.П.Сало буде взірцем самовідданого служіння науці та фармації.